

משנפל אדם על רעיון מעין זה, מיד אתה חש בשינוי שחל בו, עד כדי כך שבנקל אתה יכול להכיר במצדדי הרעיון לפי ברק מיוחד המופיע בעיניהם, או חיוך הנסתר גם מבעליו, השפוך על פניהם, ובמקרים רבים גם לפי הליכתם עוד מעברה השני של החצר.

רק נקודת מוצא אחת לנוהג ולמשטר בקרבנו — לא העתק מדוגמאות-חוץ, לא חיקוי של זרים, משום שתהומות רובצים בינינו לביןם. רק הארה נכונה של התפקיד, הכרת הענין וראיתו כשלב וכשטח בעל גוון מיוחד, אולם צמוד ומעורה בכל השטחים של חיי ההגשמה, נובע מתוכם וקיים למענם.

1946

שלום אמא,

— — — כנראה שלא אבוא גם השבת. אני נמצא זה חמשה ימים על הכרמל, וכפי שמתבטאים החבריה, "לא ימים אלא אגדות".

מג האויר הוא למעלה מן המשוער והימים הם הנפלאים שבשנה.

לא ידעתי שיש מראות ומקומות כה יפים וכה קרובים, ואני עובר את הכרמל לאורכו ולרוחבו ואיני נלאה. פינות חמד ומראות-יקר. הייתי מביאך הנה פעם, ונהנית גם את.

מה אומר לך? — אנו הופכים ל"ציונים". כדאי היה לצנוף את "האנטי-ציונים" שלנו ולטלטלם הנה בימי-אגדות כאלה והפכו עורם ב"יום! הכלל, רק במוצ"ש אני "יורד" ולא אוכל לבוא לשבת. מה שלומך, וכיצד בלית? אך על זה בהודמנות.

להתראות

נחמיה

נחמיה בתפקידו

הוא נתן בתכונות וסגולות מיוחדות טבעיות שבאופן בלתי-אמצעי היו מעמידות אותו במסיבות שונות, בראש חבריו.

ראשית לכל ידע להקשיב לכל חבר. ביסודו ניגש גישה של אָמון והערכה אל כל אדם שנפגש ודיבר אתו, מתוך הכרה ותקוה, "שכל אדם יכול ללמד אותך משהו". הוא היה מקשיב למדבר אליו בלב פתוח, לאו דוקא מתוך ענוה או צניעות, או מתוך "מצות אנשים מלומדה" ונימוס, וגם לא מתוך "גישה חינוכית" כלפי החבר הצעיר שהיה מדבר אתו — שמיעה של בוגר, הרוצה לכוון את הצעיר ממנו — אלא פשוט מתוך רצון לשמוע כל אדם כמו שהוא, ללא חיץ וסייג — כי כל אדם הוא קודם כל אדם ויש לתת אמונה בו.

ולאחר שהקשיב לדברי השני, היה שוקל את הדברים בהגיונו של עצמו. מעין, מלבן, היה שותק תחילה, שותק הרבה. היה עובר זמן רב עד שאמר את דברו. אולם משאמר — הרי בטחון בדברים, בהירות, הגיון חותך.

ביכולת זו שלו להקשיב תחילה לחבר, לתת אמונו בכל אדם, מתוך תקוה שבכל אדם גנוזים כוחות מיוחדים משלו — כבש את לב חבריו וחניכיו. כבש קודם כל חבר נאמן שאפשר לבטוח בו, להסמך עליו. ומכאן השפעתו הרבה על האנשים שעבדו אתו במחיצה אחת. ולא רק על צעירים ממנו אלא גם על בוגרים ומנוסים בחיים יותר ממנו. אני מודה שבשבילי היה תמיד חשוב לשמוע דעתו בכל ענין שנפגש לנו בעבודתנו ובחיינו המשותפים. חשובה היתה בשבילי שתיקתו הבוחנת בשעת שמיעת הענין והשיקול המלבן, ההגיוני, — בשעה שהיה מביע את דעתו.

מכאן, לדעתי, נבע אחד המקורות העיקריים ליכולת המפקד שבו: בעצם גישתו לאנשים היה מחנך ורוכש אמונם. והיה עושה זאת ללא שום מאמץ מלאכותי או הכרתי אלא כתכונה וכסגולה הטבועים בדמו. כאשר נתמנה כמפקד פלוגה אמר עליו חבר: לו היו בפלוגה בחירות בקלפי — אין ספק כי כל החברים היו בוחרים בנחמיה כמפקדם. ואין הדבר פשוט כלל וכלל מאחר שהיה אדם שגדל יחד עם חבריו, בני גילו, וצמח יחד אתם, כאחד מאנשי השורה.

כמה רשמיו זכרון:

פגישת ראשונה, במחנה בדרום, בא, התייצב, שאלתי: אתה מ"כ? ענה: „אמנם גמרתי קורס מכ"ם והדרכת מעט אך איני חושב שאני מ"כ". ושוב — לא מתוך צניעות מופרות אלא מחוסר בטחון הבא בעקבות הנסיון ומתוך אחריות לענין אמר את דבריו — כי כאן ודאי ידרש ממנו יותר ודרושה הדרכה אחרת.

שחק, במלים ספורות ענה על שאר השאלות. אף מלה מיותרת. הוא עמד על שלו כי אינו יכול להיות כאן מ"כ ואני בשלי. לבסוף אמרתי באופן פוסק, כהוראה: מחר עליך לצאת לשעור. וסיימתי את השיחה באמרי לו: קח חומר, תתכונן ותצא בשעה הקבועה לשעור.

קיבל עליו את הדין.

למחרת בשדה — עם כיתת בתורים ותיקים — הפתיע במלוא כוחו: הסברה משכנעת, הגיון צלול, פקודה בהירה, מדויקת, קצרה ונמרצת. והשעור כולו „דופק" — כל הכיתה, בחורים קשישים ממנו בשנים ו„בני-בית" בענין — היו מחושמלים לפקודתו. וראית בחוש איך צלילות-הגיונו מוצאת ביטוייה בכל תנועה של הבחורים. היתה הרגשה: כל הכיתה — גוף אחד. והמדריך שולט בכל אברי הגוף, מתוך עוז ובטחון, כאילו היו חלק בלתי-נפרד מגופו שלו.

הנאום הראשון. — באתי אליו ואמרתי לו כי עם הכנסו לתפקיד, בכינוס, יצטרך לשאת את דברו לפני החברים. קפץ ממקומו: „יצאת מדעתך? — לא בא בחשבון!" כיון שעמתי על שלי, אמרתי לו: ובכן זהו. והלכתי.

הוא הופיע — בבטחון, בקומה זקופה. הוציא דפי-נייר אחדים מכיסו וקרא מתוך הנייר בקול צלול, שקול ועז את דבריו באוזני החברים. לא הורגשו בהופעתו כל מבוכה והיסוסים. שוב כתמיז, כאשר הגיע לכלל מעשה — עשה זאת מתוך בטחון, בהרגשה חפשית ובתנופה.

„אם המשמעת בענינים פנימיים, כגון זרמים, מפלגות, תתכן עד גבולות מסוימים, המשמעת בענינים לאומיים כלליים, ביחסים שבינינו ומחוצה לנו, משמעת זו חובה היא בלי כל תנאי ובלי כל סיג. בענינים אלה צריכים אנו הצעירים לעמוד לרשות הנהלה עליונה אחידה, תחת משמעת תקיפה, גם אם יודעים אנו שהם עושים שגיאות קשות וחמורות, מפני שתוצאות משגיאות אלה הן פחות חמורות מתוצאות החמורות, שיכולות להיות מאנרכיה לאומית".

(ממכתבו של עמיחי קליבנר)